

culum est) excidisset, & eo magis animantia atque alia quaecunque soluta onera haud quaquam incōcussa manerent. Sed neque cadentia in directum subiret ad destinatum sibi locū, & ad perpendicularū, tāta interim pernecitate subductū. Nubes quoque & quaecunque alia in aëre pendentia semper in occasum ferri uideremus.

Solutio dictarum rationum, & earum insufficientia. Cap. viii.

IIs sane & similibus causis aiunt terrā in medio mundi quiescere, & pculdubio sic se habere. Verū si quispiam uolui terram opinetur, dicet utique motum esse naturalem, non uiolētum. Quae uero secundum naturam sunt, contrarios operantur effectus his quae secundū uiolentiam. Quibus enim uis uel impetus infertur, dissolui necesse est, & diu subsistere nequeunt: quae uero à natura fiunt, recte se habent, & conseruantur in optima sua compositione. Frustra ergo timet Ptolemæus, ne terra dissipetur, & terrestria omnia in reuolutione facta per efficaciam naturae, quae longe alia est quam artis, uel quae assequi possit humano ingenio. Sed cur non illud etiam magis de mundo suspicatur, cuius tanto uelociorem esse motum oportet, quanto maius est caelum terrae? An ideo immensum factum est caelum, quod ineffabili motus uehementia dirimitur à medio, collapsurum alioqui si staret? Certe si locum haberet haec ratio, magnitudo quoque caeli abibit in infinitum. Nam quanto magis ipse motus impetu rapietur in sublime, tanto uelocior erit motus, ob crescentem semper circumferentiam, quam necesse sit in xxiiii. horarum spacio pertransire: ac uicissim crescente motu, cresceret immensitas caeli. Ita uelocitas magnitudinem, & magnitudo uelocitatem in infinitum sese promouerent. At iuxta illud axioma Physicum, quod infinitum est, pertransiri nequit, nec ulla ratione moueri: stabit necessario caelum. Sed dicunt, extra caelum non esse corpus, non locum, non uacuum, ac prorsus nihil, & idcirco non esse, quo possit euadere caelum: tunc sane mirum est, si à nihilo potest cohiberi aliquid. At si caelum fuerit infinitum, & interiori tantummodo finitum concauitate, magis forsan uerificabitur extra caelum esse nihil, cum unū quodque

quodque fuerit in ipso, quamcunque occupauerit magnitudinem, sed permanebit caelum immobile. Nam potissimum, quo astruere nituntur mundum esse finitum, est motus. Siue igitur finitus sit mundus, siue infinitus, disputationi physiologorum dimittamus: hoc certum habentes, quod terra uerticibus conclusa superficie globosa terminatur. Cur ergo hesitamus adhuc, mobilitatem illi formae suae à natura congruentem concedere, magis quam quod totus labatur mundus, cuius finis ignoratur, sciri nequit, neque fateamur ipsius cotidianae reuolutionis in caelo apparentiam esse, & in terra ueritatem? Et haec perinde se habere, ac si diceret Virgilianus Aeneas: Prouehimur portu, terraeque urbesque recedunt. Quoniam fluitante sub tranquillitate nauigio, cuncta quae extrinsecus sunt, ad motus illius imaginem moueri cernuntur à nauigantibus, ac uicissim se quiescere putant cum omnibus quae secum sunt. Ita nimirum in motu terrae potest contingere, ut totus circuire mundus existimetur. Quid ergo diceremus de nubibus, caeterisque quomodolibet in aëre pendentibus, uel subfidentibus, ac rursum tendentibus in sublimia? nisi quod non solum terra cum aqueo elemento sibi coniuncto sic moueatur, sed non modica quoque pars aeris, & quaecunque eodem modo terrae cognationem habet. Siue quod propinquus aer terrea aqueae materia permixtus, eandem sequatur naturam quam terra, siue quod acquisiticius sit motus aeris, quem à terra per contiguitatem perpetua reuolutione ac absque resistentia participat. Vicissim non dispari admiratione supremam aeris regionem motum sequi caelestem aiunt, quod repentina illa sydera, Cometae inquam & Pogoniae uocata à Graecis, indicant, quarum generationi ipsum deputant locum, quae instar aliorum quoque syderum oriuntur & occidunt. Nos ob magnam à terra distantiam eam aeris partem ab illo terrestri motu destitutam dicere possumus. Proinde tranquillius apparebit aer, qui terrae proximus, & in ipso suspensa, nisi uento, uel alio quouis impetu ultro citroque, ut contingit, agitetur. Quid enim est aliud uentus in aëre, quam fluctus in mari? Cadentium uero & ascendentium duplicem esse motum fateamur oportet mundi comparatione, & omnino compositum ex recto & circulari. Quandoquidem quae pondere suo

b ij de